

1. setkání – Rodič jako svědek víry aneb Co chceme předat našim dětem

Úvod:

Vysvětlení zaměření programu pro rodiče prvokomunikantů: Když byly děti malé, snažili jsme se je vychovávat ve víře tak, že jsme se soustřeďovali na vlastní projevy náboženského života - pravidelná modlitba, mše sv., zpívání u adventního věnce, křížová cesta atd.

Když přišla puberta, mívali jsme někdy pocit, že obsah, který jsme my jako rodiče dávali do projevů zbožnosti, se nějak vytrácel. Začali jsme uvažovat, co jsme jim vlastně z křesťanského způsobu života chtěli předat. Prakticky řečeno: o čem se s nimi bavít, na čem ve výchově trvat a co ponechat na jejich rozhodování atd.

Uvědomili jsme si, že jsme vlastně neměli jasnou představu o tom, **CO** jim chceme v otázkách víry předat. Je jisté, že víra je dar milosti Boží. Tu předat nemůžeme. Nemůžeme předat ani vlastní zkušenost s Bohem. Ale můžeme svědčit vlastním životem o našem vztahu k Bohu a bližním, k nimž patří především naši rodinní příslušníci.

Zveme vás v následujících osmi setkáních ke společnému přemýšlení a sdílení o tom, jak pravdivě našim dětem, které se připravují na svoje první přijetí Krista v Eucharistii, svědčit o víře a stát se tak současně prvními svědky víry, jak to od nás církev očekává.

Prvním krokem může být odpověď na otázku:

- Kdo mě měl v mém životě rád, čím mi to dával najevo?
- Jak jsem chtěl/a být milována?
- Co (z toho) chci předat svým dětem?
- Jak to chci předávat?

Jistě jsme udělali zkušenost, že nejvíce vychováváme, když si toho nejsme vědomi. Když řešíme běžné každodenní úkoly, když .....*přítomní doplňují např.: když vymýšlíme, jak budeme trávit volný čas, děti nás pozorují, jak reagujeme na nenadálé události – ujede nám tramvaj, autobus, přijde nečekaně návštěva, onemocníme atd. Naším jednáním ukazujeme, jaké hodnoty žijeme.*

Za pozornost také jistě stojí, že děti mohou udělat náboženskou zkušenost z každodenních zvyklostí naší rodiny.

Metodická poznámka: Pokud je to vhodné, můžeme použít pracovní list a doplňovat konkrétní příklady do následujících tabulek.

Zkušenost	Ize získat, když:
Jsem tady vítaný/á	
Lidé zde nacházejí otevřené dveře	
Nacházím zde bezpečí a pomoc k nalézání nového	
Žiji zde s lidmi, kterým mohu důvěřovat	
Den mohu naplnit aktivitou i odpočinkem	
Oceňuji se moje dary a schopnosti, mám prostor pro jejich realizaci	
Často je slyšet slova „děkuji“, „prosím“	
I květiny a zvířata tady mají svoje místo	

Závěr:

Z hlediska náboženské výchovy prozrazují naše domácí zvyklosti především **naše životní priority.**

Úkol na příští týden:

Dávat si poctivé odpovědi na otázky:

Jsmo jako rodiče v našem jednání orientovaní na vztahy či na výkony?

aneb

Chceme především být či mít?

2. setkání - Co udělat, aby děti mohly přijímat dar víry v Boží moc

Shrnutí předchozího setkání:

Minule jsme mluvili o tom, že by se v rámci přípravy na první svaté přijímání měla v rodině atmosféra přibližovat k Pánu Ježíši i v zdánlivých každodenních maličkostech a má veliký význam vše, co buduje v dětech důvěru. Ta vytváří přirozený základ pro přijetí daru víry.

Rodiče jsou pro své děti velkou autoritou, jak se budeme ještě o tom podrobněji bavit.

Dnešní téma:

Dnes bychom se rádi zmínili o tom, jak si děti podle nás rodičů vytváří obraz o Bohu a svoji představu o vztahu Boha k nám lidem. Dětské psychologové hovoří o významu zkušenosti „jsem milován/a“. Ta vytváří v dítěti schopnost důvěřovat. Důvěra je potom psychologický (lidský) předpoklad pro přijímání daru víry.

Děti se připravují na přijetí Eucharistie. Pán Ježíš také připravoval na přijetí daru víry v Jeho přítomnost v eucharistii svoje učedníky. Jednou z klíčových událostí bylo zázračné rozmnožení chlebů:

Jan 6, 1 - 15

Ježíš vystoupil na horu a tam se posadil se svými učedníky. Když se Ježíš rozhlédl a viděl, že k němu přichází četný zástup, řekl Filipovi: „Kde nakoupíme chleba, aby se všichni najedli?“ To však řekl, aby ho zkoušel; sám totiž věděl, co chce učinit. Filip mu odpověděl: „Ani za dvě stě denárů chleba nepostačí, aby se na každého aspoň něco dostalo.“ Řekne mu jeden z jeho učedníků, Ondřej, bratr Šimona Petra: „Je tu jeden chlapec, který má pět ječných chlebů a dvě ryby; ale co je to pro tolik lidí!“ Ježíš řekl: „Ať se všichni posadí!“ Na tom místě bylo mnoho trávy. Posadili se tedy, mužů bylo asi pět tisíc. Pak vzal Ježíš chleby, vzdal díky a rozdíl sedícím; stejně i ryby, kolik kdo chtěl. Když se nasýtli, řekl svým učedníkům: „Seberte zbylé nalámané chleby, aby nic nepřišlo nazmar!“ Sebrali je tedy a naplnili dvanáct košů nalámanými díly, které z těch pěti ječných chlebů po jídle zbyly.

Když lidé viděli znamení, které Ježíš učinil, říkali: „Opravdu je to ten Prorok, který má přijít na svět!“ Když Ježíš poznal, že chtějí přijít a zmocnit se ho, aby ho povolali králem, odešel opět na horu, zcela sám.

Zamyšlení:

- Ježíš nechtěl zástup nasytit kvůli tomu, aby z něj udělali krále, ale protože **chtěl budovat jejich důvěru ve svoji moc**. Jejich důvěru posiloval tím, že ukázal, jak dokáže v tíživé situaci naplnit jejich přání. Prokázal, že se umí vcítit do jejich rozpoložení;
- **Ježíš potřebuje naši spolupráci, náš vklad:**
  - rutinní práce – úklid, rozdělování;
  - komunikaci jako nástroj/prostředek k tomu, aby se věci pohnuly

- komunikaci v modlitbě
- **Ježíš dává příklad své komunikace s Otcem:**
  - modlitbu díky, která proměňuje (m. chval, o té příště)

Ptáme se společně:

Co potřebujeme, abychom zjistili, po čem děti touží, co potřebují?

- mít čas,
- zajímat se,
- nepreferovat výkony na úkor vztahu,
- nevnučovat vlastní představy.

Co pomáhá?

- společné odpoledne zaměřené podle individuality dítěte.

Závěr:

Dítě můžeme připravovat na přijetí Eucharistie i tím, že mu dáme prožít, že jeho tužby mohou dojít naplnění.

Úkol na příští týden:

Najít nějaké větší přání našich dětí/ dítěte, které se připravuje na první svaté přijímání, a pokusit se je splnit.

2. Co udělat, aby děti mohly přijímat dar víry v Boží moc

Jan 6, 1 - 15

Ježíš vystoupil na horu a tam se posadil se svými učedníky. Když se Ježíš rozhlédl a viděl, že k němu přichází četný zástup, řekl Filipovi: „Kde nakoupíme chleba, aby se všichni najedli?“ To však řekl, aby ho zkoušel; sám totiž věděl, co chce učinit. Filip mu odpověděl: „Ani za dvě stě denárů chleba nepostačí, aby se na každého aspoň něco dostalo.“ Řekne mu jeden z jeho učedníků, Ondřej, bratr Šimona Petra: „Je tu jeden chlapec, který má pět ječných chlebů a dvě ryby; ale co je to pro tolik lidí!“ Ježíš řekl: „Ať se všichni posadí!“ Na tom místě bylo mnoho trávy. Posadili se tedy, mužů bylo asi pět tisíc. Pak vzal Ježíš chleby, vzdal díky a rozdělil sedícím; stejně i ryby, kolik kdo chtěl. Když se nasatili, řekl svým učedníkům: „Seberte zbylé nalámané chleby, aby nic nepřišlo nazmar!“ Sebrali je tedy a naplnili dvanáct košů nalámanými díly, které z těch pěti ječných chlebů po jídle zbyly.

Když lidé viděli znamení, které Ježíš učinil, říkali: „Opravdu je to ten Prorok, který má přijít na svět!“ Když Ježíš poznal, že chtějí přijít a zmocnit se ho, aby ho provolali králem, odešel opět na horu, zcela sám.

Co potřebujeme, abychom zjistili, po čem děti touží, co potřebují?

- mít čas,
- zajímat se,
- nepreferovat výkony na úkor vztahu,
- nevnučovat vlastní představy.

Co pomáhá?

- společný čas zaměřený podle individuality dítěte,
- vynalézavost.

Závěr:

Dítě můžeme připravovat na přijetí Eucharistie i tím, že mu dáme prožít, že jeho tužby mohou dojít naplnění.

Úkol na příští týden:

Najít nějaké větší přání našich dětí/ dítěte, které se připravuje na první svaté přijímání, a pokusit se je splnit.

3. setkání - Proč chválit a děkovat

Shrnutí předchozích setkání:

Zatím jsme mluvili o tom, že by se v rámci přípravy na první svaté přijímání měla v rodině atmosféra přibližovat k Pánu Ježíši i v zdánlivých každodenních maličkostech a že má veliký význam vše, co buduje v dětech důvěru. Ta vytváří přirozený základ pro přijetí daru víry.

Minule jsme si připomínali, jak je důležité, abychom důvěru dětí budovali také tím, že známe jejich přání a potřeby a že se je snažíme, podle možnosti, naplňovat. Tím budujeme jejich pozitivní obraz Boha.

Dnešní téma:

Dnešním tématem je zamyšlení nad chválou a díkem. Z hlediska náboženské výchovy nejde o pouhé komunikační dovednosti.

Proč je chvála a dík tak stěžejní pro život z víry. A nejen pro život nadpřirozený, ale i pro mezilidské vztahy.

přirozená rovina – mezilidské vztahy

Nejprve si snažme vzpomenout, za co jsem/jsme dítě, které se právě připravuje na první sv. přijímání, v uplynulých dnech pochválil/a (5 příkladů) – metodický pokyn: *dáme rodičům čas na rozmyšlení i na případný zápis do pracovního listu.*

Potom si snažme vzpomenout, za co jsem/jsme dítěti, které se právě připravuje na první sv. přijímání, v uplynulých dnech poděkoval/a (5 příkladů) – metodický pokyn: *dáme rodičům čas na rozmyšlení i na případný zápis do pracovního listu.*

Po uplynutí času na rozmyšlenou můžeme rekapitulovat např. pomocí následujících otázek:

- všímáme si více výkonů nebo kvality vztahů – k rodičům, sourozencům, kamarádům, bližním –
např.: za co je obdivujeme, co si o nich pamatujeme,
- uplatňujeme pozitivní pohled na snažení druhých, zvláště dětí,
- všímáme si i nevyřčených projevů našeho dítěte,
- známe skutečné možnosti našich dětí/dítěte?

Shrnutí

Co sděluji chválou: vlastní žebříček hodnot $\Rightarrow$ chválou vychovávám svědomí

Co sděluji díkem: „vážím si tě, potřebuji tě, spoléhám na tebe, jsi cenný/á“ $\Rightarrow$ díkem budu vztah, vědomí vlastní hodnoty

Úkol na příští týden:

Věnovat pozornost dostatečné chvále a díkům i jejich zaměření.

nadpřirozená rovina – vztah člověk – Bůh

Chválu i dík často „používáme“ v liturgii . Chválíme Boha za to, jaký je, a děkujeme mu za to, co pro nás dělá.

Úkol na příští týden:

Za co mohu v souvislosti s naším dítětem Boha chválit a za co mu děkovat....

3. Proč chválit a děkovat

přirozená rovina – mezilidské vztahy

Za co jsem dítě, které se právě připravuje na první sv. přijímání, v uplynulých dnech pochválil/a (5 příkladů)

.....

.....

.....

.....

.....

Za co jsem dítěti, které se právě připravuje na první sv. přijímání v uplynulých dnech poděkoval/a (5 příkladů)

.....

.....

.....

.....

.....

Shrnutí

Co sděluji chválou: vlastní žebříček hodnot ⇒ **chválou vychovávám svědomí**

Co sděluji díkem: „vážím si tě, potřebuji tě, spoléhám na tebe, jsi cenný/á“ ⇒ **díkem budu vztah, vědomí vlastní hodnoty**

nadpřirozená rovina – vztah člověk – Bůh

Chválíme Boha za to, jaký je, a děkujeme mu za to, co pro nás dělá.

Úkol na příští týden:

Za co mohu v souvislosti s naším dítětem Boha chválit a za co mu děkovat....

4. Proč slavíme aneb co (MŮŽEME) udělat pro to, aby děti rády chodili na mši svatou

Shrnutí předchozích setkání:

Zatím jsme mluvili o tom, že by se v rámci přípravy na první svaté přijímání měla v rodině atmosféra přibližovat k Pánu Ježíši i v zdánlivých každodenních **maličkostech** a že má veliký význam vše, co **buduje v dětech důvěru**. Ta vytváří přirozený základ pro přijetí daru víry.

Potom jsme si připomínali, jak je důležité, abychom důvěru dětí budovali také tím, že známe jejich **přání a potřeby** a že se je snažíme, podle možnosti, naplňovat. Tím budujeme i jejich pozitivní obraz Boha.

Minule byla řeč o tom, proč je **chvála a dík** tak stěžejní pro život z víry i pro mezilidské vztahy.

Dnešní téma:

Dnes se zaměříme na slavení. Děti se mají poprvé stát účastníky eucharistické hostiny, která je tou největší slavností. V dnešní době se často oslavuje. Na druhé straně si často nevíme rady s tím, jak dětem přiblížit to, co se děje při mši svaté. Není dobré zůstat na úrovni pocitů. Je užitečné děti ke slavení vědomě vést.

Na lístky papíru napíšeme, co se nám líbí na velikonočních svátcích, jaké svoje potřeby tím uspokojujeme ...*(metodické poznámky: velikonoční svátky zmiňujeme proto, že se většinou příprava koná ve velikonoční době, psaní odpovědí na lístečky je možno nahradit společným zápisem na flipchart či tabuli)*

Z toho potom můžeme odvodit:

Slavením člověk uspokojuje potřebu:	Kdy se nám to daří - příklady
1) rodinného společenství,	<i>když je mezi námi důvěra, máme k dispozici dostatek času;</i>
2) společně prožitého času v nevšední atmosféře,	<i>když se učíme prostor pro slavení vytvářet;</i>
3) projevovat radost (chválit a děkovat),	<i>když projevujeme ochotu vidět věci pozitivně;</i>
4) prožít vzájemné odpuštění a nový začátek,	<i>když se učíme odpouštět;</i>
5) reflektovat události všedního života,	<i>když se dokážeme zastavit;</i>
6) ztišení a vnitřního naslouchání,	<i>když se nebojíme ztišení;</i>

7) odpočinku a načerpání nových sil,	<i>když se učíme odpočívat;</i>
8) sounáležitosti s ostatními – členy rodiny	<i>když dáváme druhým najevo, že mají mezi námi svoje nezastupitelné místo;</i>
9) znát rodinnou tradici a být její součástí	<i>když nepodceňujeme význam vyprávění starších členů rodiny a dáváme jim k tomu prostor;</i>
10) být v Boží blízkosti, setkat se s Bohem a s církví	<i>když učíme děti smyslu pro tajemství, když je učíme vnímat přítomnost Boží, když je učíme žít ve společenství</i>

Velkou pozornost si zaslouží vynalézavost při vytváření slavnostních příležitostí. Slavit se mohou nejrůznější události, ať už se dotýkají života jednotlivých členů rodiny – narozeniny, svátky, významné události, tak i společných událostí – začátku školního roku, vysvědčení, první sklizně ze zahrádky, nového kusu domácího zařízení, ale i návrat z delší cesty, začátek nové životní etapy atd. Slavnostní ráz by mělo mít i večerní setkání u stolu a zvláště nedělní oběd. Slavnostní ráz mají chvíle ztišení při pozorování přírody, vzájemného usmíření, důvěrného naslouchání při rozhovorech, společného předčítání atd.

Dítěti lépe zpřístupníme náboženskou zkušenost při liturgickém slavení tím lépe, čím více se nám podaří propojovat nejrůznějšími způsoby domácího a liturgického slavení. V praxi to znamená např.:

- během bohoslužeb jsme klidní, případně chováme děti,
- na nedělní bohoslužbu nejdeme na poslední chvíli a
- připravujeme se na ni i během týdne – čtením Božího slova, přípravou různých příspěvků na společné nástěnky, hovorem,
- s sebou můžeme vzít pro malé děti to, co jim připomíná uplynulý týden – různá úskalí, vítězství nebo prohry,
- před odchodem do kostela se usmíříme,
- projevujeme (si) vděčnost,
- návštěvu kostela můžeme spojit s další, dětem blízkou, událostí (návštěvou přátel, příbuzných, farní kavárny atd.)
- pěstujeme domácí rituály, symboly ...*uvedeme další, vlastní, příklady*

Úkol na nový týden:

vytvářet slavnostní chvíle

4. Proč slavíme aneb co (MŮŽEME) udělat pro to, aby děti rády chodily na mši svatou

Slavením člověk uspokojuje potřebu:	Kdy se nám to daří
1) rodinného společenství,	když je mezi námi důvěra, máme k dispozici dostatek času;
2) společně prožitého času v nevšední atmosféře,	když se učíme prostor pro slavení vytvářet;
3) projevovat radost (chválit a děkovat),	když projevujeme ochotu vidět věci pozitivně;
4) prožít vzájemné odpuštění a nový začátek,	když se učíme odpouštět;
5) reflektovat události všedního života,	když se dokážeme zastavit;
6) ztišení a vnitřního naslouchání,	když se nebojíme ztišení;
7) odpočinku a načerpání nových sil,	když se učíme odpočívat;
8) sounáležitosti s ostatními – členy rodiny	když dáváme druhým najevo, že mají mezi námi svoje nezastupitelné místo;
9) znát rodinnou tradici a být její součástí	když nepodceňujeme význam vyprávění starších členů rodiny a dáváme jim k tomu prostor;
10) být v Boží blízkosti, setkat se s Bohem a s církví	když učíme děti smyslu pro tajemství, když je učíme vnímat přítomnost Boží, když je učíme žít ve společenství

Slavit se mohou nejrůznější události, ať už se dotýkají života jednotlivých členů rodiny – narozeniny, svátky, významné události, tak i společných událostí - začátku školního roku, vysvědčení, první sklizně ze zahrádky, nového kusu domácího zařízení, ale především návratu z delší cesty, nové životní etapy atd. Slavnostní ráz má večerní setkání u stolu nebo nedělní oběd. Slavnostní ráz mají chvíle ztišení při pozorování přírody, vzájemné usmíření, důvěrného naslouchání při rozhovorech, společné předčítání atd.

Pro lepší přijatelnost náboženské zkušenosti při liturgickém slavení je dobré propojovat nejrůznějšími způsoby domácí a liturgického slavení. V praxi to znamená např.:

.....

.....

.....

Úkol na nový týden:

vytvářet slavnostní chvíle

5. Autorita a její úkoly

Shrnutí předchozích setkání:

Zatím jsme mluvili o tom, že by se v rámci přípravy na první svaté přijímání měla v rodině atmosféra přibližovat k Pánu Ježíši i v zdánlivých každodenních **maličkostech** a že má veliký význam vše, co **buduje v dětech důvěru**. Ta vytváří přirozený základ pro přijetí daru víry.

Potom jsme si připomínali, jak je důležité, abychom důvěru dětí budovali také tím, že známe jejich **přání a potřeby** a že se je snažíme, podle možnosti, naplňovat. Tím budujeme i jejich pozitivní obraz Boha.

Jistě víme za co děti **pochválit a poděkovat** a víme proč je to tak důležité.

Říkali jsme také, že je dobré využívat drobných příležitostí k tomu, abychom se učili **společně slavit** a vytvářet **domácí rituály** slavení.

Dnešní téma:

Dnes se zaměříme na autoritu. Víme, že v současné době se často hovoří o tom, že chápání autority je v krizi, mluvíme o demokratickém stylu výchovy, který se více zaměřuje na:

- možnost realizovat osobní přání dítěte,
- vedení ke schopnosti rozhodovat se, mít úspěch.

Mohlo by se zdát, že je dnešní způsob výchovy neslučitelný s výchovou ke křesťanskému způsobu života, k němuž zásadně patří poslušnost vůči Bohu. Projevuje se především při naplňování Desatera.

Než se budeme věnovat pojetí autority z pohledu Písma svatého, připomeňme si, kdo byl pro nás osobně v našem životě autoritou a proč. *Metodická poznámka: pokud je to vhodné, bude užitečné, když budeme odpovědi na otázku „proč“ zapisovat do dvou sloupců, podle toho, zda šlo o autoritu spíše založenou na poslušnosti či doprovázení.*

Z vyjmenovaných důvodů, proč se někdo může stát autoritou, vyvodíme dvojí pojetí autority. Jan Pavel II. napsal, že výkon autority je službou. Jak tedy můžeme sloužit:

Dva pohledy na autoritu –

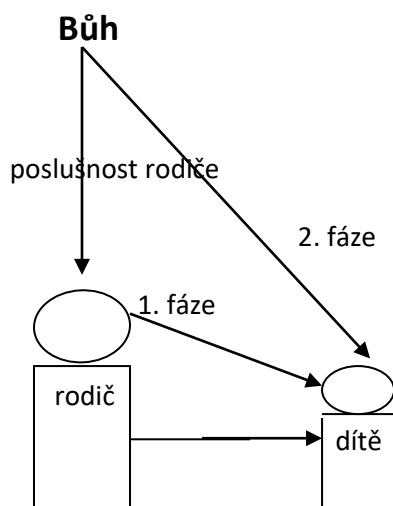
Při uplatňování autority můžeme **klást důraz:**

- **na chování dětí** vůči rodičům a v první řadě dbát na jejich poslušnost anebo
- **doprovázet děti** příkladem vlastní poslušnosti vůči Bohu.

Podle toho jako rodiče **považujeme autoritu**

- za vztah **převahy** vychovávajícího nad vychovávaným nebo
- za službu při **doprovázení** dítěte

doprovázení dítěte

1. **fáze:** dítě poslouchá rodiče, rodič žije ve vztahu poslušnosti vůči Bohu
2. **fáze:** dítě poslouchá Boha a je doprovázeno příkladem poslušnosti rodiče vůči Bohu

pozn.: 2. fáze trvá po celou dobu dospívání dítěte, kdy dospívající přebírá postupně odpovědnost za svoje chování

Jakou úctu k rodičům požaduje Bůh a v čem spočívá úloha rodiče jako služba autority ukazuje např. příběh Samula a Éliho z 1Sam 3, 3-19b.

^{3,3} Boží kahan ještě nezhasl a Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla Boží schrána.

^{3,4} Hospodin zavolal na Samuela. On odpověděl: "Tu jsem."

^{3,5} Běžel k Élímu a řekl: "Tu jsem, volal jsi mě." On však řekl: "Nevolal jsem, lehni si zase." Šel si tedy lehnout.

^{3,6} Ale Hospodin zavolal Samuela znovu. Samuel vstal, šel k Élímu a řekl: "Tu jsem, volal jsi mě." On však řekl: "Nevolal jsem, můj synu, lehni si zase."

^{3,7} Samuel ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno.

^{3,8} A znovu, potřetí, zavolal Hospodin Samuela. On vstal, šel k Élímu a řekl: "Tu jsem, volal jsi mě:" Tu Élí pochopil, že mládence volá Hospodin.

^{3,9} I řekl Élí Samuelovi: "Jdi si lehnout; jestliže tě zavolá, řekneš: Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší." Samuel si tedy šel lehnout na své místo.

^{3,10} A Hospodin přišel, stanul a zavolal jako předtím: "Samueli, Samueli!" Samuel odpověděl: "Mluv, tvůj služebník slyší."

^{3,11} Hospodin řekl Samuelovi: "Hle, já učiním v Izraeli něco takového, že bude znít v obou uších každému, kdo o tom uslyší.

^{3,12} Onoho dne uvedu na Élího všechno, co jsem ohlásil jeho domu, od začátku až do konce.

^{3,13} Oznámil jsem mu, že jeho dům odsuzuji navěky pro nepravost, o které věděl: Jeho synové přivolávají na sebe zlořečení, on však proti nim nezakročil.

^{3,14} Proto jsem o Élího domu přísahal: Dům Élího nebude nikdy zbaven viny ani obětním darem."

^{3,15} Samuel ležel až do jitra. Pak otevřel dveře Hospodinova domu. Samuel se bál oznámit Élímu to vidění.

^{3,16} Élí si však Samuela zavolal a pravil: "Samueli, můj synu!" On odpověděl: "Tu jsem."

^{3,17} Otázal se: "Co to bylo, o čem s tebou mluvil? Nic prosím přede mnou nezatajuj! Ať s tebou Bůh udělá, co chce, jestliže přede mnou zatajíš něco z toho všeho, o čem s tebou mluvil!"

^{3,18} Samuel mu tedy oznámil všechno a nic před ním nezatajil. A on řekl: "On je Hospodin. Ať učiní, co je dobré v jeho očích."

^{3,19} Tak Samuel vyrůstal a Hospodin byl s ním. Nedopustil, aby některé z jeho slov padlo na zem.

Zamyšlení:

- proč se Samuel nejprve domníval, že jej volá Élí,
- jak se postupně měnila role Élího,
- ztratil nakonec Élí u Samuela autoritu?

Shrnutí:

Nositel autority by měl svým jednáním svědčit:

- o žité důvěře v Boha a
- vlastní podřízenosti vůči Bohu,

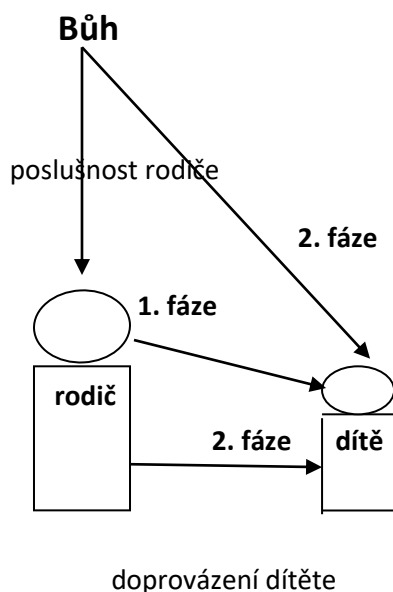
a vytvářet:

- mezilidské vztahy založené na úctě a radosti ze společenství.

Úkol na příští týden:

Nebát se vyžadovat od dětí poslušnost, vytvářet pro ně prostor k zrání v odpovědnosti, svědčit o vlastní poslušnosti k Bohu.

5. Autorita a její úkoly

1. **fáze:** dítě poslouchá rodiče, rodič žije ve vztahu poslušnosti vůči Bohu
2. **fáze:** dítě poslouchá Boha a je doprovázeno příkladem rodiče, který žije ve vztahu poslušnosti vůči Bohu

pozn.: 2. fáze nenastává během určitého okamžiku, ale je záležitostí dlouhodobé výchovy po celou dobu dospívání dítěte, kdy dospívající přebírá postupně odpovědnost za svoje chování

Jakou úctu k rodičům požaduje Bůh a v čem spočívá úloha rodiče jako služba autority ukazuje např. příběh Samuela a Éliho z 1Sam 3, 3-19b.

^{3,3} Boží kahan ještě nezhasl a Samuel ležel v Hospodinově chrámě, kde byla Boží schrána.

^{3,4} Hospodin zavolal na Samuela. On odpověděl: "Tu jsem."

^{3,5} Běžel k Élímu a řekl: "Tu jsem, volal jsi mě." On však řekl: "Nevolal jsem, lehni si zase." Šel si tedy lehnout.

^{3,6} Ale Hospodin zavolal Samuela znovu. Samuel vstal, šel k Élímu a řekl: "Tu jsem, volal jsi mě." On však řekl: "Nevolal jsem, můj synu, lehni si zase."

^{3,7} Samuel ještě Hospodina neznal a Hospodinovo slovo mu ještě nebylo zjeveno.

^{3,8} A znovu, potřetí, zavolal Hospodin Samuela. On vstal, šel k Élímu a řekl: "Tu jsem, volal jsi mě." Tu Élí pochopil, že mládence volá Hospodin.

^{3,9} I řekl Élí Samuelovi: "Jdi si lehnout; jestliže tě zavolá, řekneš: Mluv, Hospodine, tvůj služebník slyší." Samuel si tedy šel lehnout na své místo.

^{3,10} A Hospodin přišel, stanul a zavolal jako předtím: "Samueli, Samueli!" Samuel odpověděl: "Mluv, tvůj služebník slyší."

^{3,11} Hospodin řekl Samuelovi: "Hle, já učiním v Izraeli něco takového, že bude znít v obou uších každému, kdo o tom uslyší."

^{3,12} Onoho dne uvedu na Élího všechno, co jsem ohlásil jeho domu, od začátku až do konce.

^{3,13} Oznámil jsem mu, že jeho dům odsuzuji navěky pro nepravost, o které věděl: Jeho synové přivolávají na sebe zlořečení, on však proti nim nezakročil.

^{3,14} Proto jsem o Élího domu přísahal: Dům Élího nebude nikdy zbaven viny ani obětním darem."

^{3,15} Samuel ležel až do jitra. Pak otevřel dveře Hospodinova domu. Samuel se bál oznámit Élímu to vidění.

^{3,16} Élí si však Samuela zavolal a pravil: "Samueli, můj synu!" On odpověděl: "Tu jsem."

^{3,17} Otázal se: "Co to bylo, o čem s tebou mluvil? Nic prosím přede mnou nezatajuj! Ať s tebou Bůh udělá, co chce, jestliže přede mnou zatajíš něco z toho všeho, o čem s tebou mluvil!"

^{3,18} Samuel mu tedy oznámil všechno a nic před ním nezatajil. A on řekl: "On je Hospodin. Ať učiní, co je dobré v jeho očích."

^{3,19} Tak Samuel vyrůstal a Hospodin byl s ním. Nedopustil, aby některé z jeho slov padlo na zem.

Úkol na příští týden:

Nebát se vyžadovat od dětí poslušnost, vytvářet pro ně prostor k zrání v odpovědnosti, svědčit o vlastní poslušnosti k Bohu.

6. Lidská důstojnost

Shrnutí předchozích setkání:

Zatím jsme mluvili o tom, že by se v rámci přípravy na první svaté přijímání měla v rodině atmosféra přibližovat k Pánu Ježíši i v zdánlivých každodenních **maličkostech** a že má veliký význam vše, co **buduje v dětech důvěru**. Ta vytváří přirozený základ pro přijetí daru víry.

Potom jsme si připomínali, jak je důležité, abychom důvěru dětí budovali také tím, že známe jejich **přání a potřeby** a že se je snažíme, podle možnosti, naplňovat. Tím budujeme i jejich pozitivní obraz Boha.

Jistě víme za co děti **pochválit a poděkovat** a víme proč je to tak důležité.

Říkali jsme také, že je dobré využívat drobných příležitostí k tomu, abychom se učili **společně slavit** a vytvářet domácí rituály slavení.

Minule jsme hovořili o **autoritě**, jako o **vztahu převahy a doprovázení**. Dali jsme si úkol učit se rozpoznávat, kdy děti už se mohou sami rozhodovat podle svého svědomí.

Dnešní téma:

V první části se dotkneme vlastní přípravy na liturgickou slavnost. Aby se pro děti stávalo liturgické slavení stále srozumitelnější a neodehrávalo se jen na rovině pocitů, je potřeba, aby dítě v rodině udělalo na lidské rovině srovnatelnou zkušenost. K úvaze použijeme předlohu *Eucharistická modlitba pro děti* a všimneme si, na co je užitečné se v každodenním životě zaměřit.

Metodická poznámka: po krátkém čase na rozmyšlenou můžeme doplnit:

Především by děti měli zažívat co znamená:

- žasnout,
- být vděčný,
- mít soucit s tím, kdo udělá něco zlého/zhřeší,
- mít soucit s hladovějícími a zdánlivě bezvýznamnými lidmi,
- v důvěře se obracet k Bohu, aby udělal to, co je pro člověka nemožné – zázrak,

- život ve společenství a
- odpovědnost jeden za druhého;

Metodická poznámka: na závěr si v kolečku uvedeme příklady situací, které uvedené zkušenosti prohlubují. Např. ...*když děti vyslechneme, když jim poděkujeme, když jim věnujeme čas = když s nimi komunikujeme...když je v rodině řád – umíme se spolu bavit*

Ve druhé části se budeme věnovat situacím, při nichž se projevuje lidská důstojnost dítěte. Tyto projevy je dobré z pohledu křesťanské výchovy rozpoznávat a podporovat. Můžeme se i jako rodiče v tomto ohledu od dětí přiučit. Ježíš říká, že kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde (Lk 18,17). Myslel tím Ježíš i na příležitost, jakou dávají děti svým rodičům k jejich vlastnímu prohlubování lidských dovedností? Pokud ano, o jaké kompetence se jedná?

Stručně zopakujeme:

Co je biblickým základem lidské důstojnosti

Gn 1,27.28: **Člověk není stvořen pro sebe, ale jako Boží obraz.** = je stvořen pro společenství, pro spolupráci. Pro věřícího člověka je vždy **základním vztahem spolupráce s Bohem. Tato dispozice člověka se nazývá lidská důstojnost.**

Jak respektovat dětskou důstojnost

Metodická poznámka: rozsvítíme svíčku a vyzveme přítomné, aby řekli, co je doopravdy napadá. Zdůrazníme, že nejde o navození meditativní atmosféry, ale o to, abychom si uvědomili, jakým způsobem uvažujeme. Je přínosné, když zazní i odpovědi vyjadřující racionální uvažování – svíčka je malá, vosk pokape stůl, nic mě nenapadá atd. Potom můžeme lépe vysvětlit následující výčet projevů dětského prožívání, které jsou důležité z pohledu náboženské výchovy, a porovnat je s naším uvažováním.

Soustředěná pozornost na prožitek

Pokud nějaký předmět nebo událost upoutá pozornost dítěte, lze pozorovat rozdíl mezi chováním dospělého a dítěte – dítě věnuje soustředěnou pozornost ne proto, aby stávající situaci využilo, ale aby tuto situaci prožilo. *Například se mu nelíbí rozsvícená svíce proto, že šetří energii, ale proto, že může pozorovat její plamen.* Děti se podobají Bohu v důrazu na bytí.

Smysl pro malé a nepatrné

Měřeno podle světa dospělých nejsou děti při výběru objektu svého zájmu moudré. S oblibou si volí raději to, co je podle platných měřítek znehodnocené, co nemá tržní hodnotu, co je velmi

bezvýznamné, např. klacík, rozbitá hračka. Může se zdát, že se řídí heslem: „Vidím, co ty přehlížíš, a proto se mi to líbí.“ Děti vybízejí k zamyšlení nad měřítkem – našich - hodnot.

Život v přítomném okamžiku

Život dospělých se odvíjí pod větším či menším diktátem času. Děti čas nevnímají. Žijí v přítomnosti jen pro jednu činnost, která plně zaujala jejich pozornost, nevnímají minulost ani budoucnost. I milost Boží působí vždy jen v přítomném okamžiku.

Bezmezná důvěra

Děti umí bezmezně důvěřovat a věřit, protože mají i velkou potřebu důvěřovat. Tato potřeba se u dětí dotýká rodičovské lásky i rodičovské neomylnosti. Dospělí by se neměli vracet k dětské víře, ale k dětské touze po pevném opěrném bodu pro svoji důvěru k Bohu.

Umění žasnout

Děti nechtějí jen spotřebovávat, ale chtějí hlavně pozorovat, obdivovat a odhalovat. Jinak řečeno přijímají svoji závislost na vnějším světě s více či méně uvědomělým vděkem. Vyjadřují jej radostí, údivem i nadšením. i v Bibli často čteme o radosti a nadšení, např. když Adam uviděl Evu.

Rozšiřující informace určená spíš lektorům: Pokud je to vhodné, můžeme připomenout, že je jistě obtížné budovat v dětech vědomí jejich lidské důstojnosti, když máme sami jako rodiče malou sebeúctu. Sebepojetí a na něm závislá sebeúcta se utváří od nejtělejšího věku na základě verbální i neverbální komunikace mezi členy rodiny, zvláště na základě komunikace rodičů a dětí. Sebeúctu nejlépe upevňuje komunikace, která odráží citově vřelé a stále prostředí, v němž jsou respektována daná pravidla soužití. Správně zvolená pravidla nejen nesvazují, protože respektují názory, zkušenosti i iniciativu jednotlivých členů rodiny, ale spíš podporují vlastní identitu založenou na vědomí lidské důstojnosti. Důraz na prožívání lidské důstojnosti umožní vyhnout se hodnocení člověka na základě jeho výkonnosti. (Výkonnost bývá posuzována na základě jeho srovnávání s druhými.)

Shrnutí:

Účastí na slavení eucharistie se dítě intenzivněji zapojuje do společenství církve – farnosti. Liturgické slavení, intenzivní vztah s Bohem i s bližními, prožívá tím lépe, čím hlubší je jeho lidská zkušenost života ve vztazích.

Úkol na příští týden:

Zrekapitulovat (společně s dětmi) zapojení naší rodiny v místním společenství církve/ve farnosti a vyvodit z toho závěry ....

biskupem Janem a ostatními biskupy a se všemi křesťany na celém světě.

Odpovídají mladší děti:

Ať jsme jedno srdce, ať jsme jedna duše, ke tvé slávě, Pane.

Kněz pokračuje:

Otče, ochraňuj naše rodiče, sourozence i kamarády a žehnej jim. Buď nablízku všem, kteří trpí a jsou opuštěni. Pamatuj na naše zemřelé a dopřej jim, aby byli u tebe šťastní.

Odpovídají starší děti a mládež:

Ať jsme jedno srdce, ať jsme jedna duše, ke tvé slávě, Pane.

Kněz pokračuje:

Prosíme tě, nebeský Otče, za všechny lidi na celém světě. Dej, ať se jednou sejdem na hostině v tvém království. Tam tě budeme s Pannou Marií a se všemi Božími přáteli navěky chválit.

Všichni odpovídáme:

Ať jsme jedno srdce, ať jsme jedna duše, ke tvé slávě, Pane.

Kněz modlitbu zakončí:

O to všechno tě prosíme skrze tvého Syna, Ježíše Krista.

Vezme patěnu s hostiemi a kalich, pozdvihne je a říká:

Skrze něho a s ním a v něm je tvoje všechna čest a sláva, Bože Otče všemohoucí, v jednotě Ducha svatého po všechny věky věků.

Spolu s ostatními odpovídáme:

Amen.

EUCHARISTICKÁ MODLITBA

je ta nejdůležitější část mše svaté, soustředíme se jak nejlépe umíme

Kněz říká:

Pán s vámi.

Spolu s ostatními odpovídáme:

I s tebou.

Kněz říká:

Vzhůru srdce

Spolu s ostatními odpovídáme:

Máme je u Pána.

Kněz říká:

Vzdávejme díky Bohu, našemu Otci.

Spolu s ostatními odpovídáme:

Je to důstojné a spravedlivé.

Kněz říká:

Dobrý Bože, radujeme se a děkujeme ti, že nás tvůj Syn Ježíš vede k tobě.

Odpovídají mladší děti:

Díky, Bože za tvou lásku.

Kněz říká:

Ty jsi pro nás stvořil velký, krásný svět.

Odpovídají starší děti a mládež:

Díky, Bože, za tvou lásku.

Kněz říká:

Poslal jsi nám svého Syna Ježíše.

Odpovídají mladší děti:

Díky, Bože, za tvou lásku.

Kněz říká:

Tvoříš ze svých dětí jednu rodinu.

Odpovídají starší děti a mládež:

Díky, Bože, za tvou lásku.

Kněz říká:

Spolu s anděly a svatými tě chválíme a vděčně zpíváme:

Společně zpíváme nebo recitujeme:

Svatý...

Kněz s rozpjatýma rukama říká:

Dobrý Bože, děkujeme ti, že tvůj Syn Ježíš přišel jako přítel malých a chudých. Ukázal nám, jak máme žít pro tebe a jeden pro druhého. Osvobozuje nás, když nás hřích od tebe vzdaluje a činí nešťastnými. Přislíbil Ducha svatého, aby s námi zůstal a dával nám sílu žít jako tvé děti.

Všichni odpovídáme:

Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně. Hosana na výsostech.

Kněz s rozpjatýma rukama říká:

Bože, náš Otče, prosíme tě,

Sepne ruce a vztáhne je nad dary.

**sešli svého Ducha, ať se dary chleba a vína stanou tělem a X
krví našeho Pána, Ježíše Krista.**

Sepne ruce.

On nás miloval do krajnosti. Když před svou smrtí večeřel se svými učedníky, vzal chléb, vzdal ti díky, lámal, podal jim ho a řekl:

Tato slova říká jenom kněz, jsou nejdůležitější ze všech, při nich se stává z chleba Tělo Pána Ježíše a z vína Krev Pána Ježíše. Pozorně nasloucháme a díváme se na oltář.

**VEZMĚTE A JEZTE Z TOHO VŠICHNI:
TOTO JE MOJE TĚLO,
KTERÉ SE ZA VÁS VYDÁVÁ.**

Když kněz položí proměněnou Hostii zpátky na oltář, všichni říkáme:

Pán Ježíš je mezi námi, radujme se.

Kněz pokračuje:

Potom vzal kalich naplněný vínem, pronesl modlitbu chvály a díky, podal ho učedníkům a řekl:

**VEZMĚTE A PIJTE Z NĚHO VŠICHNI:
TOTO JE KALICH MÉ KRVE,
KTERÁ SE PROLÉVÁ ZA VÁS A ZA VŠECHNY
NA ODPOUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ.
TOTO JE SMLOUVA NOVÁ A VĚČNÁ.
TO KONEJTE NA MOU PAMÁTKU.**

Když kněz položí kalich zpátky na oltář, všichni říkáme:

Pán Ježíš je mezi námi, radujme se.

Kněz s rozpjatýma rukama říká:

Dobrý Otče, připomínáme si smrt a vzkříšení tvého Syna, Spasitele světa. On je teď mezi námi, obětoval se, aby nás s tebou smířil.

Všichni odpovídáme:

Díky, Bože, za tvou lásku.

Kněz pokračuje:

Vyslyš, Otče, naši modlitbu a dej Ducha lásky všem, kteří se účastní této svaté hostiny. Učiň, ať jsme ve tvé církvi jedno srdce a jedna duše spolu s naším papežem Benediktem, naším

6. Lidská důstojnost

Aby se pro děti stávalo liturgické slavení stále srozumitelnější a neodehrávalo se jen na rovině pocitů, je potřeba, aby dítě v rodině udělalo na lidské rovině srovnatelnou zkušenost:

- žasnout,
- být vděčný,
- mít soucit s tím, kdo udělá něco zlého/zhřeší,
- mít soucit s hladovějícími a zdánlivě bezvýznamnými lidmi,
- v důvěře se obracet k Bohu, aby udělal to, co je pro člověka nemožné – zázrak,
- život ve společenství a
- odpovědnost jeden za druhého;

Ježíš říká, že kdo nepřijme Boží království jako dítě, jistě do něho nevejde (Lk 18,17). Myslel tím Ježíš i na příležitost, jakou dávají děti svým rodičům k jejich vlastnímu prohlubování lidských dovedností? Pokud ano, o jaké kompetence se jedná?

Soustředěná pozornost na prožitek

.....

Smysl pro malé a nepatrné

.....

Život v přítomném okamžiku

.....

Bezmezná důvěra

.....

Umění žasnout

.....

Úkol na příští týden:

Zrekapitulovat (společně s dětmi) zapojení naší rodiny v místním společenství církve/ve farnosti a vyvodit z toho závěry ....

7. Moc slova

Shrnutí předchozích setkání:

Zatím jsme mluvili o tom, že by se v rámci přípravy na první svaté přijímání měla v rodině atmosféra přibližovat k Pánu Ježíši i v zdánlivých každodenních **maličkostech** a že má veliký význam vše, co **buduje v dětech důvěru**. Ta vytváří přirozený základ pro přijetí daru víry.

Potom jsme si připomínali, jak je důležité, abychom důvěru dětí budovali také tím, že známe jejich **přání a potřeby** a že se je snažíme, podle možnosti, naplňovat. Tím budujeme i jejich pozitivní obraz Boha.

Jistě víme za co děti **pochválit a poděkovat** a víme proč je to tak důležité.

Říkali jsme také, že je dobré využívat drobných příležitostí k tomu, abychom se učili **společně slavit** a vytvářet domácí rituály slavení.

Předminule jsme hovořili o **autoritě**, jako o vztahu **převahy a doprovázení**. Dali jsme si úkol učit se rozpoznávat, kdy děti už se mohou sami rozhodovat podle svého svědomí.

Minule jsme hovořili o postojích, které je užitečné v dětech pěstovat s ohledem na liturgické slavení a o lidské důstojnosti. Ta je založena na tom, že **člověk není stvořen pro sebe, ale jako Boží obraz**. = je stvořen pro společenství, pro spolupráci. Pro věřícího člověka je vždy **základním vztahem spolupráce s Bohem**. Tato dispozice člověka se nazývá lidská důstojnost.

Dnešní téma:

Dnes budeme v souvislosti s přípravou na první svaté přijímání mluvit o moci slova. Slovo je nejuvědomělejším prostředkem komunikace. Pomocí slova se doplňují a vysvětlují všechna sdělení, která byla uskutečněna nonverbálně. Vzorem slovního sdělení je Boží slovo.

V duchu našeho způsobu uvažování o křesťanské výchově v rodině se:

1. podíváme, jak bychom měli jako rodiče slov používat tak, aby naše děti co nejlépe vnímaly Boží slova, která v liturgii slyší:
  - v čtení z Písma sv.
  - při svátostných úkonech.
2. jak máme učit děti komunikovat tak, aby se naučily modlit.

Ad 1. Jak bychom měli jako rodiče používat slov tak, aby naše děti co nejlépe vnímaly Boží slova, která v liturgii slyší:

- v čtení z Písma sv.
- při svátostných úkonech.

Boží slovo znamená současně čin – je pravdivé

S vrcholnou mocí slova se setkáváme v liturgii, když kněz pronáší slova proměňující chleba a víno v Tělo a Krev Páně. Naším dětem, které se připravují na to, že poprvé přijmou Pána Ježíše pod eucharistickými způsoby, bude tato skutečnost tím srozumitelnější, čím víc bude pro ně srozumitelná skutečnost, že i doma slovo obsahuje určité konkrétní sdělení a s ním související skutečnost. Pokud se od dětí nevyžaduje dodržování úmluvy, *např. se dohodneme, že budeme uklízet a nakonec se díváme na televizi*, potom je pravděpodobné, že dítě nebude schopné pochopit, že slova kněze mění skutečnost tak zásadním způsobem.

Boží slovo je přijatelné

V mezilidské komunikaci je ve většině případů zapotřebí také vzájemné důvěry k tomu, aby slovo jednoho člověka způsobilo změnu smýšlení nebo chování druhého člověka. Často se nejedná o dar víry v Boha, ale o **přirozený dar důvěry v člověka**. (Narůstající nedůvěra mezi lidmi hovoří stále víc ve prospěch názoru považovat existenci vzájemné důvěry za dar.)

Zrovna tak i slovo o víře, které sděluje nadpřirozené skutečnosti, je přijatelné, pokud vychází pravdivě z mezilidských vztahů založených na vzájemné důvěře.

Metodická poznámka: K uvědomění si toho, jaká slova navozují důvěru a prohlubují vzájemné vztahy, tedy vytváří novou skutečnost, poslouží následující úkol či zamyšlení:

Vyjmenujme slova, která budují vztah. Jde nám především o vztahy v rodině. Pokud je to vhodné, můžeme použít dvou misek – jednu prázdnou a jednu „s drahokamy“. Potom vyzveme účastníky, aby vybrali „drahokam“ a položili ho do druhé misky a uvedli jako příklad větu, která buduje vztah.

Nápověda: jsou to slova, která

- vyslovují uznání, pochvalu,
- povzbuzují,
- objevují dosud skryté pozitivní vlastnosti,
- vystihující naději,

- nabízející útěchu a pomoc.

Metodická poznámka: Smyslem úkolu je, aby se rodiče utvrdili v přesvědčení, že taková slova či situace znají.

Láskyplné slovo je každé slovo, které buduje vztah, které oslovuje druhého TY (to znamená, že dialog není rozměňován větami typu ono, oni, ale ty, my).

Slovo má moc vytvářet i prostředí zla:

- když vyjadřuje netečnost a nezáměr,
- když poškozuje vztah nactiutrháním, pomluvami a lží.

Ad 2. Rodičovské dovednosti pro vedení dětí k modlitbě:

Zvláštní formou komunikace křesťana je modlitba. Jde o otevření se vlastnímu jádru osobnosti člověka. K přirozeným předpokladům patří:

- umění **vyjádřit svoje pocity**, tužby i nejvnitřnější prožitky,
- umění **poděkovat** i
- **prosít** o odpuštění, ochranu a různá obdarování,
- být **upřímný/á** k sobě zahrnuje i
- **schopnost vyjádřit strach**: vyžaduje výchovné působení rodičů, ze kterého lze vycítit, že je přínosné pravdivě otevírat svoje nitro a nechat si v případě potřeby druhými pomáhat ve zvládnutí vlastních překážek,
- **schopnost vyjádřit svoje pocity**: vyžaduje pečlivou snahu rodiče o dostatečnou slovní zásobu k vyjádření pocitů (viz příloha)
- **přiměřenost**: na dítě klást jenom takové požadavky, které jsou pro dítě splnitelné. Pokud mají rodiče nesplnitelné požadavky, dítě objektivně žaluje, ale subjektivně může za vyslovenou nepravdu nepřiměřený nárok rodičů, který nerespektuje možnosti dítěte, nebo nepřiměřený trest, který za prohřeškem většinou následuje.

Shrnutí

Ideálem je vnitřní soulad mezi cítěním, myšlením a jednáním.

Příklady:

²⁰Hospodin dále pravil: „Křik ze Sodomy a Gomory je tak silný a jejich hřích je tak těžký,

²¹že už musím sestoupit a podívat se. Jestliže si počínají tak, jak je patrné z křiku, který ke mně přichází, je po nich veta; zjistím si, jak tomu je.“

²²Zatímco se muži odtud ubírali k Sodomě, Abraham zůstal stát před Hospodinem.

²³I přistoupil Abraham a řekl: „Vyhledeš snad se svévolníkem i spravedlivého?

²⁴Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých; vyhledeš snad i je a nepromineš tomu místu, přestože je v něm padesát spravedlivých?

²⁵Přece bys neudělal něco takového a neusmrtil spolu se svévolníkem spravedlivého; pak by na tom byl spravedlivý *stejně* jako svévolník. To bys přece neudělal. Což Soudce vši země nejedná podle práva?“

²⁶Hospodin odpověděl: „Najdu-li v Sodomě, v tom městě, padesát spravedlivých, prominu kvůli nim celému místu.“

²⁷Abraham pokračoval: „Dovoluji si k Panovníkovi mluvit, ač jsem prach a popel:

²⁸Možná, že bude do těch padesáti spravedlivých pět chybět. Zahladíš pro těch pět celé město?“ Odpověděl: „Nezahladím, najdu-li jich tam čtyřicet pět.“

²⁹On však k němu mluvil ještě dále: „Možná, že se jich tam najde čtyřicet.“ Pravil: „Neudělám to kvůli těm čtyřiceti.“

³⁰I řekl: „Ať se Panovník nerozhněvá, když budu mluvit *dále*: Možná, že se jich tam najde třicet.“ Pravil: „Neučiním to, najdu-li jich tam třicet.“

³¹Řekl pak: „Hle, dovoluji si promluvit k Panovníkovi znovu: Možná, že se jich tam najde dvacet.“ Pravil: „Nezahladím *je* kvůli těm dvaceti.“

³²Nato řekl: „Ať se Panovník nerozhněvá, promluví-li ještě jednou: Možná, že se jich tam najde deset.“ Pravil: „Nezahladím *je ani* kvůli těm deseti.“

³³Hospodin po skončení rozmluvy s Abrahamem odešel a Abraham se vrátil ke svému místu.

Příklady způsobů rodinné modlitby

- naučené modlitby
- modlitba svými slovy – modlitba chval, díky, smíru a proseb

Důležitou součástí duchovního života je společenství modlitby a sdílení. Většinou se rodiče společně schází večer po usnutí dětí. Osvědčil se ale i způsob, kdy se rodiče schází společně se svými dětmi, například v neděli odpoledne. Děti si zvykají na svoje společenství dětí a mohou sledovat i rodiče jako vzory pro své jednání.

Úkol na příští týden:

Sledovat na vlastním jednání, nakolik je ve shodě se slovy.

7. Moc slova

Boží slovo vždy sleduje dva cíle: p+p

- sdělit určitou skutečnost přiměřeně tomu, komu ji sděluje
- současně novou skutečnost vytvářet.

přijatelnost

pravdivost

Slova, která padají na úrodnou půdu

- vyslovují uznání, pochvalu,
- povzbuzují,
- objevují dosud skryté pozitivní vlastnosti,
- vystihující naději,
- nabízející útěchu a pomoc.

Modlitba jako zvláštní formou komunikace křesťana. Jde o otevření se vlastnímu jádru osobnosti člověka. K přirozeným předpokladům patří:

- umění **vyjádřit svoje pocity**, tužby i nejvnitřnější prožitky,
- umění **poděkovat** i
- **prosít** o odpuštění, ochranu a různá obdarování,
- být **upřímný/á** k sobě zahrnuje i
- **schopnost vyjádřit strach**: vyžaduje výchovné působení rodičů, ze kterého lze vycítit, že je přínosné pravdivě otevírat svoje nitro a nechat si v případě potřeby druhými pomáhat ve zvládání vlastních překážek,
- **schopnost vyjádřit svoje pocity**: vyžaduje pečlivou snahu rodiče o dostatečnou slovní zásobu k vyjádření pocitů (viz příloha);
- **přiměřenost**: na dítě klást jenom takové požadavky, které jsou pro dítě splnitelné. Pokud mají rodiče nesplnitelné požadavky, dítě objektivně žaluje, ale subjektivně může za vyslovenou nepravdu nepřiměřený nárok rodičů, který nerespektuje možnosti dítěte, nebo nepřiměřený trest, který za prohřeškem většinou následuje.

Shrnutí:

Ideálem je vnitřní soulad mezi cítěním, myšlením a jednáním.

Gn 18, ²⁰Hospodin dále pravil: „Křik ze Sodomy a Gomory je tak silný a jejich hřích je tak těžký, ²¹že už musím sestoupit a podívat se. Jestliže si počínají tak, jak je patrné z křiku, který ke mně přichází, je po nich veta; zjistím si, jak tomu je.“

²²Zatímco se muži odtud ubírali k Sodomě, Abraham zůstal stát před Hospodinem.

²³I přistoupil Abraham a řekl: „Vyhladíš snad se svévolníkem / spravedlivého? ²⁴Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých; vyhladíš snad i je a nepromineš tomu místu, přestože je v něm padesát spravedlivých? ²⁵Přece bys neudělal něco takového a neusmrtil spolu se svévolníkem spravedlivého; pak by na tom byl

spravedlivý *stejně* jako svévolník. To bys přece neudělal. Což Soudce vši země nejedná podle práva?“ ²⁶Hospodin odvětil: „Najdu-li v Sodomě, v tom městě, padesát spravedlivých, prominu kvůli nim celému místu.“ ²⁷Abraham pokračoval: „Dovoluji si k Panovníkovi mluvit, ač jsem prach a popel: ²⁸Možná, že bude do těch padesáti spravedlivých pět chybět. Zahladíš pro těch pět celé město?“ Odvětil: „Nezahladím, najdu-li jich tam čtyřicet pět.“ ²⁹On však k němu mluvil ještě dále: „Možná, že se jich tam najde čtyřicet.“ Pravil: „Neudělám to kvůli těm čtyřiceti.“ ³⁰I řekl: „Ať se Panovník nerozhnevá, když budu mluvit *dále* : Možná, že se jich tam najde třicet.“ Pravil: „Neučiním to,

najdu-li jich tam třicet.“³¹Řekl pak: „Hle, dovoluji si promluvit k Panovníkovi znovu: Možná, že se jich tam najde dvacet.“ Prvil: „Nezahladím *je* kvůli těm dvaceti.“³²Nato řekl: „Ať se Panovník nerozhněvá, promluví-li ještě jednou: Možná, že se jich tam najde

deset.“ Prvil: „Nezahladím *je ani* kvůli těm deseti.“³³Hospodin po skončení rozmluvy s Abrahamem odešel a Abraham se vrátil ke svému místu.

Příklady způsobů rodinné modlitby

- naučené modlitby
- modlitba svými slovy –

modlitba chval – chválíme Boha za to, jaký je,

modlitba díků – děkujeme Bohu za to, co pro nás dělá,

modlitba smíru - za odpuštění hříchů,

modlitba proseb - za nás a naše bližní

Úkol na příští týden:

Sledovat na vlastním jednání shodu úmyslu, slov a činů.

Příklady slov vyjadřující pocity

Příjemné pocity

Nepříjemné pocity

Někam nepatřím	Mám strach
Uznávaný	Zneužívaný
Oceňovaný	Rozzlobený
Asertivní	Úzkostný
Uvolněný	Podvedený
Jsem v pohodě	V depresi
Schopný	Zklamáný
Sebejistý	Nerespektovaný
Oblíbený	Frustrovaný
Povzbuzovaný	Beznadějný
Energický	Raněný
Zajímám se	Nedostatečný
Naděšený	Stresovaný
Šťastný	Nešťastný
Živý	Nervózní
Dobrý	V napětí
Nápomocný	Nemilovaný
Plný naděje	Odmítnutý
Milován	Unavený
Potřebuji mě	Nedokonalý
Respektovaný	Je mi na nic
Odpočinutý	Je toho na mě moc
Úspěšný	Smutný
Důvěryhodný	Nehodný
Příjemný	Ne dně
Mám rád	K ničemu
Vděčný	Nenáviděný
Jsem na něco pyšný	V rozpacích
Svobodný	Nedoceněný
Důvěřující	Poražený
Spokojený	Provinilý
Těším se na něco	opuštěný

8. Odpuštění – čím můžeme doma přispět k přípravě na přijetí svátosti smíření

Shrnutí předchozích setkání:

Snažili jsme se postihnout, v čem můžeme jako rodiče ve výchově klást dobré základy pro to, aby naše děti mohly přijímat dar víry. Zaměřili jsme se na dobu, kdy se připravují na první svaté přijímání:

Rodiče by se měli snažit každý sám za sebe i společně:

- být **důvěry**-hodným **svědkem** vlastního vztahu k Bohu především v maličkostech každodenního života,
- znát a umět vyplnit i **tajná přání** našich dětí,
- umět **poděkovat a pochválit**,
- učit se **společně slavit** a vytvářet rituály,
- učit děti žít **podle svého svědomí a v poslušnosti** vůči Boží autoritě ,
- snažit se, aby **slova** vyjadřovala to, co chceme sdělit a co skutečně děláme
- učit děti **komunikovat** o tom, co prožívají a co chtějí na základě důvěry.

Dnes zakončíme naše uvažování tím, co je základem evangelní zvěsti: že **Bůh se stal člověkem, aby nám bylo odpuštěno**. Tato pravda víry je zásadní i pro to, abychom doma vytvořili základy pro správné pochopení a přijetí svátosti smíření. Pokud doma dítě nezažije, co znamená odpuštění, bude považovat svátost smíření za břemeno. Důležité ovšem je, abychom i my jako rodiče rádi tuto svátost přijímali.

Kolečko:

1/ Pokusme se bez velkého uvažování říci, co nás napadne, když slyšíme slovo odpuštění.

2/ Jaká biblická postava je pro každého z nás symbolem odpuštění a proč (*např.: milosrdný otec*)?

Metodická poznámka: Zápis odpovědí nám pomůže, aby následující popis obsahu slova odpuštění byl srozumitelný a názorný. Výklad slouží k základní inspiraci. Obsah společné úvahy se bude řídit podle nastavení konkrétních účastníků. Můžeme se nechat vést níže uvedenými poznámkami nebo si povídat o tom, jak jsme prožívali odpuštění/milosrdenství v našich osobních životních příbězích či v biblických postavách.

verze 2012

Láska **v biblickém pohledu** je synonymem pro vztah. Bytostnou potřebu vztahů potvrzuje fakt, že obecně se lidé nejvíce bojí smrti jako skutečnosti samoty a nicoty. A Ježíšova zvěst obsahuje nové jméno Boží – Abba (tatínek, taťka). Z lidského pohledu se tento Bůh:

- stará,
- je velmi blízko a
- zve k dialogu.

Bible říká, že původní, Bohem stvořený, dialog člověk zničil, ale Bůh sám jej za cenu vlastního utrpení v Ježíši Kristu obnovil.

Tato obnova zničeného dialogu byla a je možná díky odpuštění.

Milosrdenství jako základ odpuštění

Odpuštění je důsledek milosrdenství. Pro věřícího člověka je milosrdenství především **Boží vlastností** (ne naší „dobrou vlastností“). Pokud je člověk přesvědčen, že Bůh je milosrdný, potom může mít i při pohledu na vlastní chyby důvěru v Boží odpuštění a sám odpouštět..

Český výraz milosrdenství může vést k pouhé citovosti.

Ve Starém zákoně ale slovo vyjadřuje vedle **citovosti** i **něhu**, která se projevuje ve slitovnosti vůči člověku v těžké situaci (Žl 106,45) a také odpuštění urážek (Dan 9,9). Slovo milosrdenství dále zdůrazňuje vztah založený na **věrnosti**:

Shrnutí:

Význam slova milosrdenství se tedy pohybuje mezi slovy **soucit a věrnost**. **Vyjadřuje**, že se počítá nejen s citovou stránkou člověka, ale i s jeho rozumem a vůlí.

Metodická poznámka: K tomu, abychom mohli dál popisovat obsah slova milosrdenství, můžeme zapojit přítomné následujícím úkolem:

Vyzveme účastníky, aby namalovali/popsali symbol pro milosrdenství, který nejlépe vyjadřuje význam milosrdenství v jejich životě.

Možná dojdeme z výčtu symbolů k dalšímu rozměru slova milosrdenství:

Milosrdný člověk ví, že nerozdává ze svého, ale že **předává lásku**, kterou sám nezaslouženě přijal od Boha.

Milosrdný je ten, kdo se cítí nucen pomáhat druhému, ať je jeho utrpení „zaviněné nebo nezaviněné“. Proto je utrpení spojeno s **velkorysostí**. **Milosrdný se neustále snaží lépe poznávat situaci bližního, aby mu mohl účinněji sloužit.** Milosrdenství může být i pomocí bližnímu v nouzi.

Shrnutí:

Zkušenost rodičů s Božím odpuštěním a jejich umění odpouštět je jistě určujícím faktorem při předávání víry v Boha. Patří sem dvě základní zkušenosti s Boží láskou:

Úkol na příští týden:

1. Snažit se o **bezpodmínečnou lásku k dítěti**.
2. Vést ke zkušenosti, že **je přínosné** se po každém nedorozumění **usmířit**.
3. **Dát zakusit dítěti**, že se jeho rodiče umí za své špatné jednání vždy, i dítěti, omluvit.
4. Dát zakusit celé rodině, že odpuštění je **obnova vztahu**.

8. Odpuštění – čím můžeme doma přispět k přípravě na přijetí svátosti smíření

Základem evangelijní zvěsti je, že **Bůh se stal člověkem, aby nám bylo odpuštěno.**

1/ Pokusme se bez velkého uvažování říci, co nás napadne, když slyšíme slovo odpuštění.

.....

2/ Jaká biblická postava je pro každého z nás symbolem odpuštění a proč ?

.....

Shrnutí:

Význam slova milosrdenství se tedy pohybuje mezi slovy **soucit a věrnost**. **Vyjadřuje**, že se počítá nejen s citovou stránkou člověka, ale i s jeho rozumem a vůlí.

Zkušenost rodičů s Božím odpuštěním a jejich umění odpouštět je jistě určujícím faktorem při předávání víry v Boha. Patří sem dvě základní zkušenosti s Boží láskou:

Úkol na příští týden:

1. Snažit se o **bezpodmínečnou lásku k dítěti**.
2. Vést ke zkušenosti, že je přínosné se **po každém nedorozumění usmířit**.
3. Dát zakusit dítěti, že se jeho **rodiče umí** za své špatné jednání vždy, i dítěti, **omluvit**.
4. Dát zakusit celé rodině, že odpuštění je **obnova vztahu**.